

ar'chipo!

ARCHITECT
GASTON EYSSSELINCK

Zijn werk te Oostende
1945/1953

11 UUR -
POSTGEBOUW
OOSTENDE
RONDLEIDING

**ZIJN MEESTERWERK
HET OOSTENDS
POSTGEBOUW
1945-1953**

De fatale ontgoocheling

14 UUR
PPMK
ROMESTRAAT
OOSTENDE
VOORDRACHT &
TENTOONSTELLING

**ARCHITECT
GASTON
EYSSELINCK**

Zijn werk te Oostende
1945/1953

Marc Dubois

OOSTENDE ZATERDAG 31 JANUARI GASTON EYSSELINCK

11 UUR RONDLEIDING POSTGEBOUW OOSTENDE

Dank zij de gastvrijheid van de Oostendse postdiensten, krijgen we een werkelijk unieke kans om het meesterwerk van EYSSELINCK te bezoeken, verder dan de publieke lokettenzaal het normaal slechts toelaat. MARC DUBOIS leidt ons in het gebouw rond. We spreken om 11 uur (stipt!) af in de lokettenzaal van de post.

14 UUR VOORDRACHT EN TENTOONSTELLINGSBEZOEK "GASTON EYSSELINCK DE FATALE ONTGOOCHELING" door MARC DUBOIS

PROV. MUSEUM VOOR MODERNE KUNST
ROMESTRAAT OOSTENDE

Ter gelegenheid van de recente opening van het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst te Oostende in het vroegere SEO-grootwarenhuis, stelde MARC DUBOIS, op verzoek van het P.M.M.K., een tentoonstelling samen rond het Oostendse werk van EYSSELINCK in de periode 1945-1953. Een periode waarin hij het naoorlogse bouwen in België haast onbegrepen oversteeg met gebouwen als het SEO-grootwarenhuis en het postgebouw. Een periode van tegenkanten ook, die tenslotte uitmondde in fatale ontgoocheling en zelfmoord.

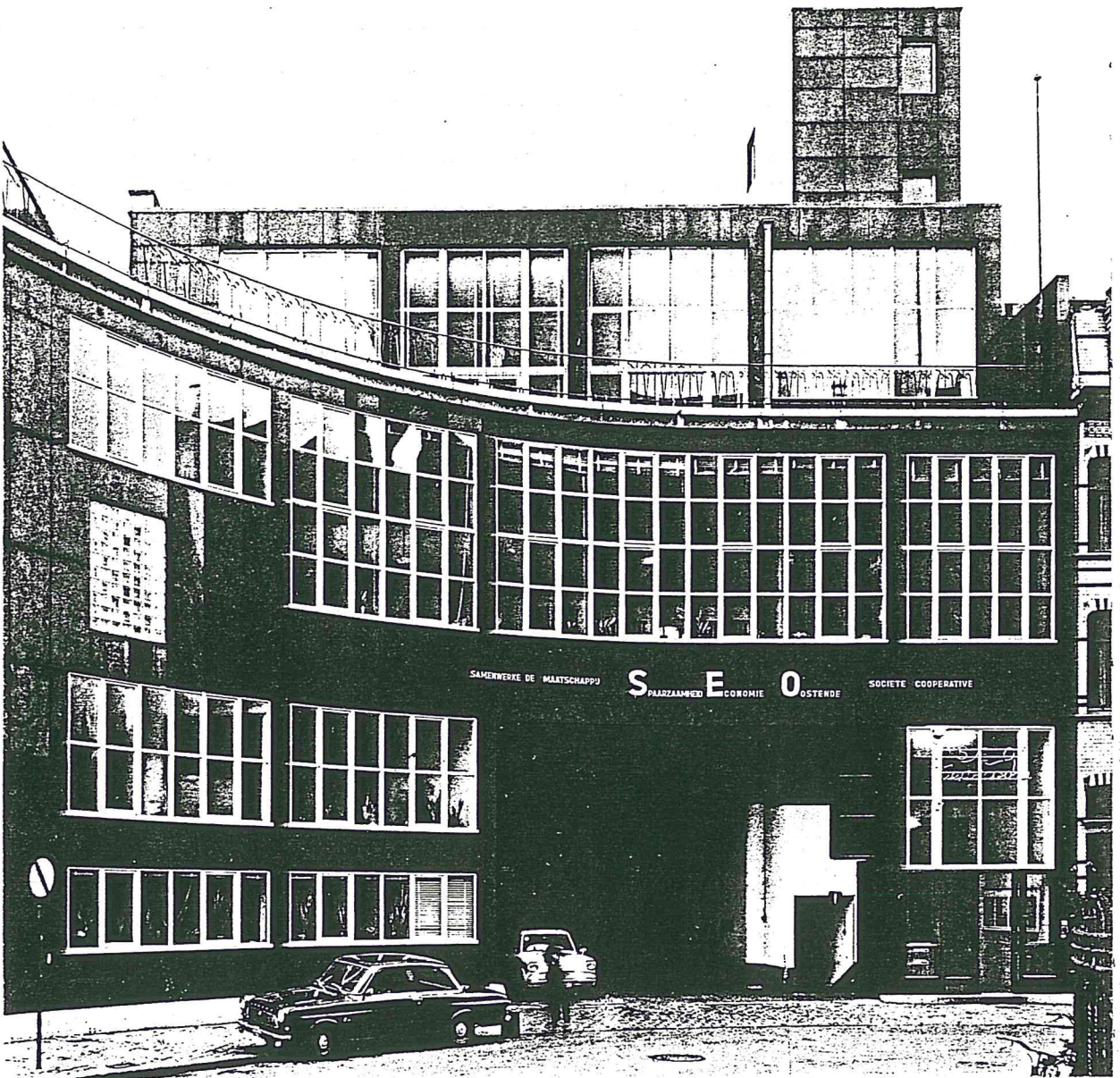
De lezing gaat door in het auditorium van het museum

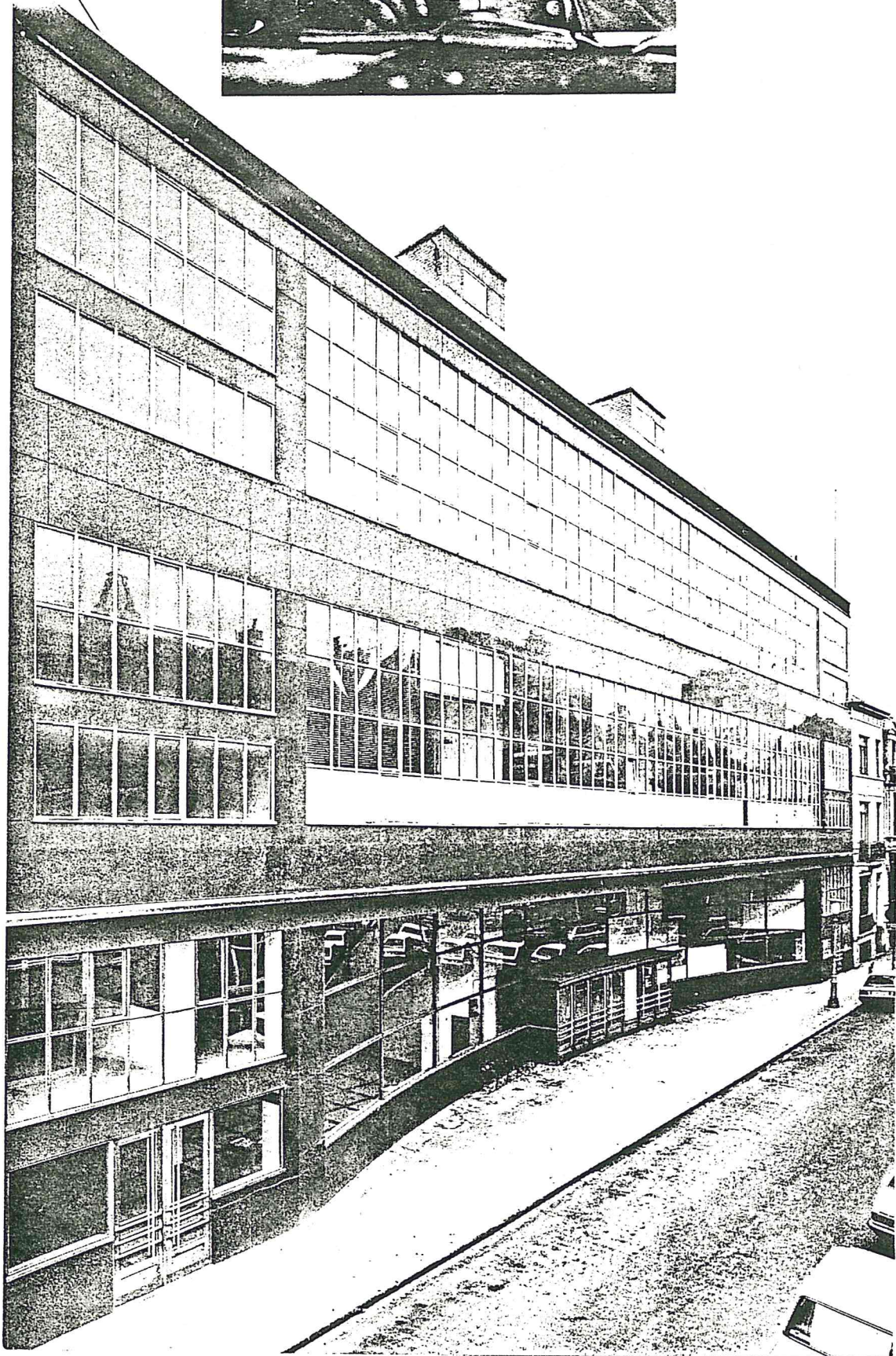
Niet-leden schaffen zich aan de receptie een toegangskaart aan voor het museum (40 F).

Leden hebben, op vertoon van hun ARCHIPEL-lidkaart aan de receptie, gratis toegang.

Het museum is open van 10u. tot 12u.30 en van 13u.30 tot 17u. en vertoont momenteel, naast de tentoonstelling rond EYSSELINCK, een indrukwekkende retrospectieve van PERMEKE, een tentoonstelling gewijd aan VAN HOEYDONCK en een ruime selectie uit de provinciale eigen verzameling van moderne kunst.
(Over de middag is het cafetaria open. Snacks te verkrijgen).

Met dank aan conservator VANDENBUSSCHE voor het ter beschikking stellen van het auditorium voor de lezing.

ar'chipel

Voor ARCHIPEL was de ARCHITECTURE AT THE CROSSROADS-cyclus een sprong voorwaarts.

De overrompelende belangstelling bleef ons verbazen. Zeven volle zalen. Zeven maal een gevarieerd en boeiend publiek.

Een tweehonderdvijftigtal mensen volgden de reeks volledig of gedeeltelijk. De videofilms brachten een kaleidoscoop van pluralistische hedendaagse architectuur. De erop aansluitende debatten waren de ene keer aanvullend, informatief (Berlijn, Islam), een andere keer passievol, controversieel (Bulldozer, Market Places), dan weer eenstemmiger (Houses ..., Quo Vadis) ... maar telkens een uiting van "geloof" en "hoop" in architectuur ...

De belangstelling was in elk geval een aansporing om verder te gaan.

Vanaf dit nummer sturen we (financieel noodgedwongen) de uitnodigingsbulletins nog enkel naar leden (we hebben ons gestelde streefdoel van 60 leden bereikt), en naar abonnees op het bulletin.

De activiteiten blijven echter ook steeds toegankelijk voor niet-leden.

We verwachten dus dat u mensen in uw omgeving (architecten of niet-architecten) rechtstreeks aanspreekt en ze aanzet om ook af te komen.

vrijdagavond 20 februari 20u.30 't Leerhuys BRUGGE

LEARNING FROM ... LOS ANGELES

voordracht door PAUL ROBBRECHT

Het onderwerp van deze avond heeft zich enkele duizenden kilometers verplaatst.

Niet Italië dus, maar Los Angeles, wat niet minder boeiend belooft te worden.

Meer daarover in het volgend bulletin

dinsdagavond 10 maart 20u.30 't Leerhuys BRUGGE

POËZIE EN ARCHITEKTUUR

voordracht door JAN SCHRUERS

vrijdagavond 10 april 20u.30 't Leerhuys Brugge

TUINEN IN VLAANDEREN

voordracht en diavoorstelling door PIET BEKAERT

28 mei - 1 juni 87

ARCHITEKTUURREIS BERLIJN

Zoals beloofd, in dit nummer de eerste artikels rond de Berlijnreis en de inschrijvingsgegevens. Zie onderaan laatste blad.
Dringend in te schrijven.

NUMERUS CLAUSUS : VANDAAG NOG INSCHRIJVEN

berlijn

BERLINER ERLEBNISSE - 1-

Onderstaand artikel is het eerste in een reeks over Berlijn.

Deze reeks zal een basisdokumentatie vormen als voorbereiding op een studiereis die de Architectenunie samen met Archipel organiseert, einde mei van '87, naar aanleiding van de internationale Bauausstellung in Berlijn.

Eerst komen een aantal artikels over haar recente geschiedenis met haar politieke achtergronden aan bod. Geen andere stad, waar ter wereld ook, wordt, politiek gezien, zo gemanipuleerd als Berlijn. Berlijn, de artificiële stad. Berlijn, de schizofrene stad.

Nadien hebben we het over haar stedenbouwkundige aanpak. Over de wijze waarop de stedenbouwkundige vizie even goed een instrument is in handen van de politici.

Met namen van grote architecten in haar blazen is Berlijn de enige stad waar zoveel gerenommeerde bouwmeesters elkaar in de ogen kijken. Tussen oktober '63, het jaar waarin de Phiharmonie van Hans Sharoun gereed kwam, en nu, zijn een reeks grootmeesters aangetreden die van Berlijn het mekka van de architectuur moeten maken.

De konfrontatie met dit Berlijn, dit stukje westen als eiland in Oost-Duitsland, is een schokkende ervaring. Nergens worden de politieke tegenstellingen zo scherp gevoeld als hier. Een ervaring die elk van ons moet meemaken om de relativiteit van het machtsvertoon, zoals zij aan beide kanten van de barrières zo groots wordt gespeeld, in zijn juiste dimensies te kunnen schatten.

Berlijn is een reusachtig teater waar het doek nog niet is gevallen. Berlin, das grosse Schauspiel.

Eventjes de klok terugzetten.

Eins, zwei, drie, vier, fünf, sechs, sieben, acht, neun, zehn, wir wollen unsere Führer sehen.

De machtsovername op maandag 30 januari 1933 is een feit. Het is een grootse dag. Voor het raam van de Reichskanzlei staat Adolf Hitler. Een eindje verderop staat Hindenburg. Op vijf jaar tijd weet de NSDAP zich van 2,6 procent naar 43,9 procent op te werken tot de grootste partij van Duitsland.

Haar ledenaantal stijgt van 27.000 in '25 tot 3.900.000 in augustus '33.

Het charisma van deze man was zo fascinerend dat hij het mogelijk maakte alle democratische instellingen die hem aan de macht gebracht hadden af te schaffen, alle politieke tegenstanders fysiek te likvideren en niet alleen zijn land, maar ook geheel Europa, in een verwoestende oorlog mee te sleuren. Het resultaat is genoegzaam bekend. Berlijn, een stad vol gaten met 90 miljoen m3 puin.

ÜBERSICHTSPLAN

Ausdehnung Berlins
Nord-Süd 33 km
Ost-West 44 km

De heerschappij wordt verdeeld tussen de Sovjet-Unie, de Verenigde Staten, Engeland en Frankrijk. Eerst is er nog vrij verkeer tussen Oost en West, een periode waarin ong. 1,5 miljoen inwoners van Oost naar West gaan uitwijken. Op 13 augustus 1961 vond Moskou dat het welletjes was. In deze nacht zetten Oost-Duitse militairen de grens van het Sovjet-gedeelte af. In de jaren nadien wordt de "muur" gebouwd. Een angstaanjagende constructie, een vier meter hoge betonnen muur met daarachter een niemandsland van zand en anti-tankstaketsels. In de bijna 300 torens langs deze betonnen grens zitten 24 uur op 24, grenswachten voortdurend deze zone en het Westelijke deel af te turen.

Het Oosten wilde zich beschermen tegen het Westerse fascisme. Het Westen zag het anders. Deze "muur" van de schande moest verhinderen dat het Oostelijke deel leegliep. In het begin van het jaar '61 liepen niet minder dan 2.000 mensen per dag de grens over. Diezelfde nacht echter was de scheiding een feit. Vluchtpogingen sindsdien, die meestal eindigen in bloedige kon-

frontaties, vinden hun getuigenis in een klein museum aan één der grensovergangen.

Berlijn, eens de schitterende stad aan de Spree, werd verdeeld in twee zones: West-Berlijn met een oppervlakte van 480 km² en Oost-Berlijn, waarin het oude stadscentrum gelegen is, met een oppervlakte van 400 km².

Zijn, aan het einde van de jaren dertig, inwonersaantal van 4,2 miljoen slonk sindsdien naar 2,1 miljoen in West en 1,2 miljoen in Oost-Berlijn. Van de 480 km² wetsektor is circa 37 procent bebouwd, circa 20 procent bestaat uit bos en weiland en 1/3 van haar oppervlakte is natuurgebied.

Ondanks het feit dat West-Berlijn een toonbeeld vormt van Westers kapitalisme, wordt zij gekonfronteerd met een aantal niet onaardige problemen. Van haar 2 miljoen inwoners is één op vier gepensioneerd. Mede ten gevolge van deze vergrijzing heerst er woningnood, ondanks het feit dat haar bewonersaantal konstant verminderd. Van de huidige beroepsbevolking is circa 10 procent werkzoekend. Een groeiend

aantal buitenlanders, thans circa 15 procent van het totaal aantal inwoners, werkt ghettovorming in de hand. haar eilandpositie veroorzaakt geringe afzetmogelijkheden, hoge transportkosten en extreem hoge grondprijzen.

Pizza's, hete worst, Mercedes, BMW, Warhol, Miro, Amerikaanse soldaten in Mustangs, met vilt bespoten jaguars, prostitutie, menselijk vlees, pooiers snelheid, licht, veel licht, hysterisch, Kurfürstendamm, West-Berlin.

Melancholisch monumetaal, rustig, sereen, groots, getuige van een glorierijk verleden, Unter den Linden, Ost-Berlin.

Weinig herinnert nog aan de meesterlijke roman van Alfred Döblin: Berlin, Alexanderplatz.

West-Berlijn, de vergulde kooi, deze uitstallkast van "het goede leven" is een stad die nooit slaapt. De Kurfürsterdamm is nooit leeg. Deze beruchte boulevard waarop deenars skateboard rijden, waar groenharig punkers in met metaal beklede jekkers de leegte van het bestaan proberen te ontdekken, waar zakenlui in perfect geperste kostuums de grote sier maken, waar zware jongens menselijkvlees aanprijzen, die boulevard is een etalage van excessionele contrasten.

Behalve de ruïne van de Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche, centraal gelegen op de Ku'damm, doet niets hier ons nog herinneren aan die dag, 40 jaar geleden, die van Berlijn een grote puinhoop maakte.

Deze grootste stad van West-Duitsland, met haar eigen parlement en haar jaarlijkse miljardenbudget, gespijsd vanuit Bonn, zou het voorbeeld kunnen zijn van westers verval, ware het niet dat een groot deel van dit budget ook in het kulturele leven werd gepompt. Dit jaar alleen reeds wordt 10 miljard frank naar kultuur geheveld.

Met zijn 52 musea, 20 theaters, 117 kunstgaleries, 3 symphonieorkesten en 2 universiteiten staat deze stad aan de spits van het kulturele en artistieke gebeuren. Grandeur en kwaliteit gaan hier hand in hand. Geen enkele reis naar Berlijn is volkomen geslaagd indien men niet minstens een concert meemaakt in de wereldvermaarde Philharmonie. Een heilzame, geestelijke ervaring waarbij muziek en architectuur één worden. Wie dit ooit ervaren heeft gaat nimmer noch naar een concert zonder de herinnering aan deze onvergetelijke gebeurtenis.

Vlakbij de Philharmonie ligt een eerste museumkomplex met in het centrum de Neue Nationalgalerie van Ludwig Mies van der Rohe. Verderop, het Berlijnse Bauhaus-Archiv dat een toonbeeld had moeten worden van de synthese tussen kunst en architectuur.

Een tweede museumkomplex bevindt zich bij het kasteel Charlottenburg. Men kan daar de restanten bezichtigen van het voormalige Nationale Museum van Berlijn en een aantal oudheidkundige afdelingen, o.a. het in een apart gebouw aan de overzijde van het park ondergebrachte Egyptisch Museum, waar men konstant een stroom pelgrims ziet defileren die hulde komen brengen

aan de ontroerende schoonheid van Nefertite.

Het derde museumkomplex in West ligt ver buiten het stadscentrum, in Dahlem. Dahlem is een belevenis van de orde van de National Gallery in Washington of het Metropolitan in New York. Er is een afdeling van 600 schilderijen van de 13de tot de 18de eeuw; de doeken van de Vlaamse en Hollandse meesters reeds zijn een bezoek overwaard. Er is een prentenkabinet waar men wisselende tentoonstellingen organiseert. Er is een afdeling beeldhouwkunst. Er is een museum voor volkenkunde en er zijn drie musea gewijd aan indische, islamitische en oostaziatische kunst.

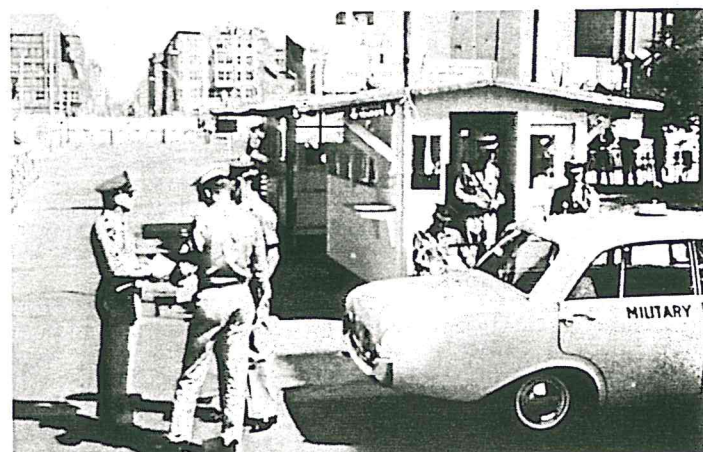
Naast deze veelheid aan kulturele en artistieke manifestaties kan men ook gewoon naar de grote parken afdwalen, parken waar men topless kan zonnebaden en zwemmen (Halensee) of helemaal naakt (Grunewaldsee). Grunewald lijkt al niet meer te behoren tot de stad, met prachtige villa's van rond de eeuwwisseling in ruime tuinen. En in de kleine complexen van hoefetjes en boerehoven waant men zich in een dorp.

Of men kan zomaar wat rondkuieren in één of ander stadsdeel tot men plots, om de hoek, oog in oog staat met de "muur". "Waarom kijk je deze kant op, heb je nog nooit de muur gezien?", "gedachten en gevoelens gaan door beton.", "er is geen muur in de hemel". Graffiti in een stijl die ons aan de Pop Art doen denken bedekken de hele muur. Achter de muur een mijnenveld waarin rollen prikkeldraad, elektrische hinder-

nissen en anti-tankstaketsels zijn aangebracht. Achter dit niemandsland een tweede muur van betonplaten, zonder graffiti. In dit niemandsland, elke 200 à 300 meter een wachttore van waaruit je konstant wordt gadeslagen door anonieme mannen in uniform met verrekijkers. Zij bekijken de nieuwsgierigen die zich op de vele houten platformetjes wagen die langs de muur zijn opgetrokken. De nieuwsgierigen fotograferen om beurt de torenwachters. De muur ademt een vreemde sfeer uit. Een sfeer van verderf. Wie van Oost naar West vlucht wordt neergeschoten. Bij de grensovergang Checkpoint Charlie is een klein gruwelmuseum ingericht dat een overzicht biedt van de gruwelen door de muur gebaad, en dat zijn er heel wat.

Wie van West naar Oost vlucht wordt gekonfronteerd met een groot bord "You are leaving the American Sector." Ook al ben ik reeds een achttal keren door de muur gegaan, nog nooit kreeg ik enige bevestiging van de sterke verhalen die de ronde doen over deze grensovergang. Alles verloopt soepel indien men zich maar aan een aantal welvoegelijkheidsregels weet te houden.

De konfrontatie met de muur doet onwillkeurig de vraag rijzen naar haar redenen van bestaan. Om daarop een antwoord te vinden moet men afstand doen van de eigen vooroordelen ten opzichte van het oostblok, zeker wanneer men het gebrek aan verlichting, het gebrek aan konsumptiegoederen en het gebrek aan modieuze kledij ziet.

Boven : 'Brandenburger Tor'
Onder : 'Checkpoint Charlie'

ARCHITEKTUURREIS BERLIJN

Onderstaand artikel is het tweede in een reeks over Berlijn, de stad aan banden.

Deze reeks zal een basisdokumentatie vormen als voorbereiding op een studiereis die de Architektenunie samen met Archipel organiseert, einde mei van '87, naar aanleiding van de internationale Bauausstellung in Berlijn.

Als je door de grensovergang Checkpoint Charlie loopt en je komt in de Friedrichstrasse op Oost-Berlijns grondgebied, dan overspoelt je een gevoel van weldoende rust.

Geen straatgeweld, geen schreeuwerige lichtreklames en geen opvallende winkels. Oubollige Trabants puffen je voorbij, een walm van verbrande olie achterlatend.

Wij volgen een terrein half braakliggend en half bebouwd; ook aan deze kant van de barrière heeft de "muur" zijn sporen nagelaten.

En nochtans probeert de Oost-Duitse overheid met kracht de levensomstandigheden in dit deel van Berlijn te verbeteren en het beeld van de, in alle opzichten, achtenahinkende stad te elimineren. Dat merk je als je op de mooiste boulevard van deze stad komt. Unter den Linden is een boulevard met allure en met een perfecte schaal. In de uitstalramen wordt je zowel gekonfronteerd met het bekende Meissen porselein als met onbetaalbaar antiek. Façade op blijkt, want je stelt je terecht de vraag wie dit hier kan kopen.

De nostalgie overmant je als je onder de oude linden doorloopt en rustig verder kuiert naar de Brandenburger Tor toe. Tot je weer gekonfronteerd wordt met dranghekkens en in de verte het beeld van de "muur". Dan maar liever andere kant op, langs statige gebouwen die nog her en der de sporen dragen van het oorlogsgeweld.

Oost-Berlijn heeft het voordeel dat het kan beschikken over het oude stadscentrum. Pas hier kan je voelen dat alles bij elkaar hoort. Nachtleven kent dit deel van de stad amper, zeker wanneer men dit zou vergelijken met de glitter van de Westerse sektor. De verlijking van het andere Duitsland laat zich hier nochtans sterk voelen. Illegaal T.V. kijken naar de West-Duitse sprankelende programma's, mede met de konsumptieve mogelijkheden van het Westen, doen velen de definitieve, doch vaak fatale stap zetten. Velen zijn bereid hun leven op het spel te zetten,

komen dan met heel veel geluk in de Westerse chaos terecht en kunnen niet meer terug. Anderen wachten tot ze de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, leeftijd waarop ze illegaal de grens over kunnen om in het Westen te gaan winkelen. Stilaan echter zijn ze minder en minder geneigd, en bereid zich te laten meeslepen in de zo aanlokkelijke roes waarin West zichzelf schijnt te koesteren. Zeker wanneer ze de zelfbewuste aanpak van hun eigen ekonomie (groei in '85: + 9%), met een geleidelijke verbetering van

de levensstandaard, aan den lijve ondervinden. Zeker ook wanneer ze beseffen dat West-Berlijn, met zijn bijna 10 % werkloosheidsbestand, nu ook weer niet het paradijs is zoals het zich wil voordoen.

Naast de monumental grootsheid van het oude Berlijnse hart, heeft deze stad het op vlak van de hedendaagse architectuur weinig of niets te bieden. Weinig inspiratieve hoogbouwblokken doen voor ons de klok ruim twintig jaar terugdraaien, ook al steken de Oost-Berlijners hun fierheid wat dit betreft niet onder stoelen of banken. De Karl-Marx-Allee, zo geprezen in de literatuur over Oost-Berlijn, is ongetwijfeld de meest bekende komponent van het nationale wederopbouwprogramma. Zij is direkt beïnvloed door het Russische voorbeeld, met name door het toegepaste bouwsysteem, de situering van enkele monumentale gebouwen op vitale punten en het opzet van de gehele stedelijke sektor als een monumentale eenheid waardoor wij kunnen veronderstellen dat de stedelijke planning in Oost aan een vrijwel totale onderwerping aan de politiek is blootgesteld. In het centrum is de klassieke scheiding van functies nog in alle hevigheid toegepast. De groenaanleg is een soort imitatie van die van de Westerse steden, bloembakken in gewassen beton met viooltjes of geraniums harmoniëren op geen enkele wijze met de omgeving. Men moet zich "beperken" tot de statige, historische bouwwerken die nog steeds de monumentale uitdrukking ne-

ben van dit centrum. Ondanks de zeer zware beschadigingen tijdens de laatste oorlog zijn de laatste twintig jaar tal van onovertroffen en meesterlijk te noemen restauraties uitgevoerd. Andere monumenten staan nog in de steigers of wachten op restauratie. Vele gebouwen, die in de aanvang verloren schenen, werden of worden heropgebouwd: de Staatsoper, de Humboldt-universiteit, het Palais Unter den Linden, het representatieve gebouw van de Berlijnse Museums für Deutsche Geschichte. Wat musea betreft moet immers Oost-Berlijn zeker niet onderdoen voor het Westelijke deel. Een must is bijvoorbeeld het Pergamon en Bode Museum op het Museuminsel, of het gerestaureerde Altes Museum van Friedrich Schinkel.

Oost-Berlijn bezit een ingetogenheid die men in de Westerse steden niet terugvindt. Dit volk, dat ooit aan de rand van de afgrond heeft gestaan, raakt in het trauma, dat zovelen diep in de ziel werd gebrand, stilaan kwijt. Dagelijks nog worden zij gekonfronteerd met de versteende getuigen van een verleden die aan de na-oorlogse generaties enkel als "agressie van het fascistische Westen" wordt ingeprent. Op het kerkhof Friedrichsfelde staat een gedenksteen: "DIE TOTEN MAHNEN UNS" - für die Opfer des Faschismus und Militarismus.

Zo laten wij het in duisternis gehulde Oost-Berlijn achter ons. Terug door "de muur", naar het voor ons vertrouwde beeld van de excessionele contrasten.

Deutsche Staatsoper.

DATUM :
van donderdag 28 mei tot en met maandag
1 juni (verlengd weekend).

KOSTPRIJS :
10.495 BF voor leden Architectenunie
en Archipel en hun echtgeno(o)t(e) of
partners.
11.995 BF voor niet-leden.

Deze prijs omvat :

- reis heen en terug
- overnachtingen en ontbijt
- een uitgebreide reisdokumentatie
- een avondconcert in de Philharmonie

REIS :

Omwille van de mobiliteit zal de reis
met een comfortabele bus gebeuren. Dit
houdt twee voordelen in :
-het programma kan worden uitgebreid
met een bezoek aan Wolfsburg, met een
bezoek aan het theater van Hans Sharoun
('73), het Kulturzentrum van Alvar
Aalto ('63) en de H. Geistkirche van
Alvar Aalto ('65).

-ter plaatse kan de bus, op aanvraag,
ingelegd worden voor grotere afstanden.

PROGRAMMA :

Omwille van het grote aanbod architek-
tuur zullen de bezoeken ter plaatse
gebeuren op basis van een "programma
à la carte";

Heel wat projecten liggen op loopaf-
stand, voor grotere afstanden kan even-
tueel de bus ingelegd worden, alhoewel
metro en S-bahn voor heel wat tijds-
winst kunnen zorgen;

De beslissing hiertoe kan zowel indivi-
dueel als in kleine groepen genomen
worden; de uitgebreide reisdokumentatie
zal ervoor zorgen dat omzeggens alle
interessante 20-eeuwse architectuur
op kaart zal terug te vinden zijn;

Op die wijze kan elkeen, binnen zijn
eigen interessesfeer een haalbaar pro-
gramma samenstellen zodat de reis voor
iedereen een heilzame ervaring kan
betekenen.

Evident kunt u mij, als reisleader,
altijd contacteren, hetzij vooraf, het-
zij ter plaatse voor verdere informatie
of interessante tips.

INSCHRIJVING :

Inschrijven gebeurt door overschrijving
van een voorschot van 5.000 Bf op reke-
ningnummer 409-7532601-13 van :

ARCHITEKTENUNIE vzw
St-Paulusstraat 39
2000 Antwerpen

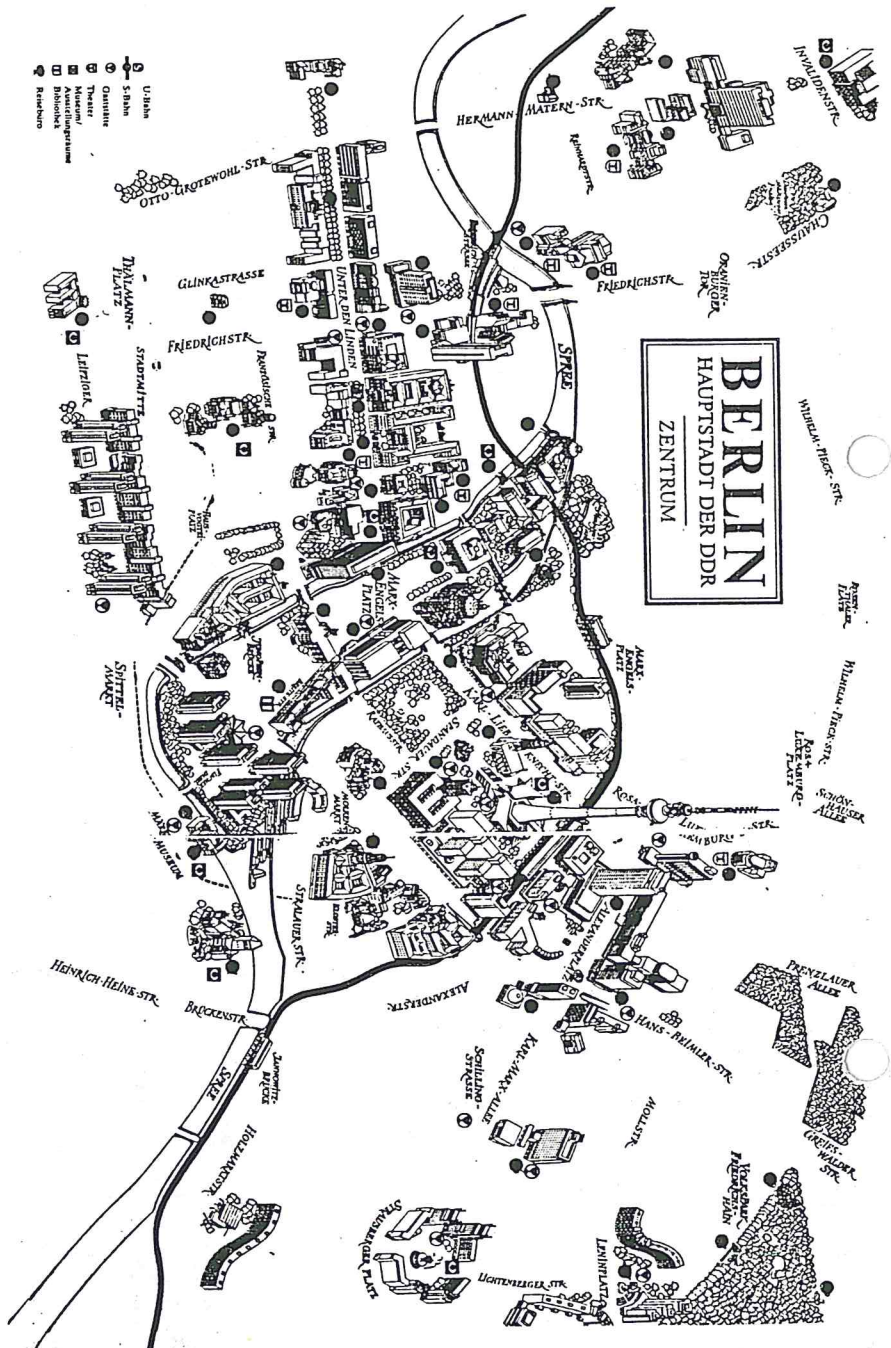
met vermelding van "reis Berlijn '87"
en eventueel "lid AU of lid Archipel"

Helaas moeten wij het deelnemersaantal
beperken tot 50 personen, wie dus vlug
betaalt kan zeker mee !

Na ontvangst van uw overschrijving zul-
len dan verdere richtlijnen volgen
door individuele kontaktnamen.

Dirk Manesse
Oude Brusselse Steenweg 183
9219 Gentbrugge
tel. 091/ 30.49.09.

of :
Architektenunie Antwerpen
tel. : 03/234.38.87.
(op ma.vo.,wo en vrij.na.)

- 1 Museum für Naturkunde
- 2 Brecht-Haus Berlin
- 3 Charité
- 4 Akademie der Künste der DDR
- 5 Deutsche Theater/Kammerspiele
- 6 Berliner Ensemble
- 7 Hotel „Adna“
- 8 Kabarett „Die Döner“/Metropol-Theater
- 9 Hotel „Metropol“
- 10 Internationales Handelszentrum
- 11 Brandenburger Tor
- 12 Botschaft der UdSSR
- 13 Komische Oper
- 14 Postmuseum
- 15 Internete „Unter den Linden“
- 16 Deutsche Staatsbibliothek
- 17 Humboldt-Universität
- 18 Martin Gorki Theater
- 19 Zentrales Haus der DDF
- 20 Museum für Deutsche Geschichte
- 21 Deutscher Staatsoper/Ale Bibliothek
- 22 Platz der Akademie SED
- 23 Zentralkomplex der SED
- 24 Ministerium für Auswärtige Angelegenheiten
- 25 Pergamonmuseum
- 26 Botanischer Garten
- 27 Neues Museum
- 28 Altes Museum
- 29 Platz der Republik
- 30 Palast der Republik
- 31 Amt des Senats der DDR
- 32 Rotes Rathaus/Stadthof der DDR
- 33 Paradenhof
- 34 Marienkirche
- 35 Fernseh- und UKW-Turm
- 36 Berliner Rathaus
- 37 Nikolaikirche
- 38 Ministerium der DDR
- 39 Erntedankfest
- 40 Otto-Nagel-Haus
- 41 Märkisches Museum
- 42 Volksbühne
- 43 Internete „Stadt Berlin“
- 44 Rathaus der DDR/Innere Stadt
- 45 Haus des Lehrers/Kongresshalle
- 46 Internete „Berolina“
- 47 Lenin-Denkmal
- 48 Denkmal für die deutschen Interbrigadisten
- 49 Märchenbrunnen/Volkspark Friedrichshagen
- 50 Denkmal für den gemeinsamen Kampf polnischer Soldaten und deutscher Antifaschisten
- 51 Zentraler Klub der Gewerkschaft „Die Mäwe“
- 52 Club der Kulturschaffenden „Johannes R. Becher“